

برای مردمِ خوب و مهربانِ ایج (اینگ)

قاضی عضدالدین ایجی استادِ حافظ

پژوهش و گردآوری: محمدرضا آل ابراهیم

آل ابراهیم، محمد رضا، ۱۳۳۰

قاضی عضدالدین ایجی استاد حافظ / محمد رضا آل ابراهیم

استهبان: انتشارات بسته بان، ۱۳۸۴. ۸۸ ص، مصور

ISBN 964 - 95919 - 3 - 1

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

نماید،

۱. ایران - قرن ۸ ه.ق. ۲. ایران - تاریخ - ۷۰۱ - ۷۵۶ ه.ق

- زندگی نامه. الف. عنوان.

۲۹۷ / ۴۹۲۴ / ۶۵۹ ع.

کتابخانه ملی ایران

انتشارات بسته بان

قاضی عضدالدین ایجی استاد حافظ

محمد رضا آل ابراهیم

چاپ: نخست

شهریور ۱۳۸۴

قطع: رُفعی

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

طرح پشت جلد: محمد تجویدی، محمد نظری، سیدمعین معزی

استان فارس، استهبان، خیابان سلمان، روبه روی بانک صادرات شعبه بازار.

تلفن ۴۲۲۵۲۵۵ - ۰۷۳۲

حق چاپ و انتشار محفوظ است.

نمایه

۷	پیش درآمد
۹	ایچ (ایگ) در آیینهِ تاریخ
۱۰	وجه تسمیه‌ی ایچ (ایگ)
۱۱	ایچ (ایگ) از دیدگاهِ تاریخ‌نویسان
۱۲	جمعیت
۱۳	محصولاتِ درختی
۱۳	محلاتِ ایچ (ایگ)
۱۴	مساجد و آماکنِ مذهبی
۱۴	شبانکاره‌گان
۱۵	تیره‌های شبانکاره
۱۶	مُلوکِ شبانکاره
۱۷	ملکِ اردشیر
۱۸	قاضی عضدالدین ایچی استادِ حافظ
۲۴	شاگردانِ قاضی عضدالدین
۲۹	صفاتِ قاضی عضدالدین
۲۹	قاضی‌القضات و پیکِ دوستی
۳۳	قاضی عضدالدین و طنز
۳۶	قاضی عضدالدین در بوته‌ی نقد
۳۷	درگیری با حکمرانِ کرمان

- مرگِ قاضی عضدالدین ۳۷
- روایت‌هایِ گوناگون در رابطه با سال مرگِ قاضی عضدالدین ۳۸
- تألیفاتِ ایشان ۳۸
- مختصری در باره‌ی کتابِ مواقف ۴۲
- مکتبِ اشاعره ۴۴
- قاضی عضدالدین و روشِ کلامی ۴۶
- آرایِ قاضی عضد در بحثِ زیادت و نقصانِ ایمان ۴۸
- استدلال‌هایِ زبانی در فلسفه ۵۱
- استدلال‌هایِ زبانی در کتابِ مواقف ۵۱
- ۱- استدلال بر وجودِ ذهنی ۵۱
- ۲- استدلال بر عَدَمِ زیادتِ وجود بر ماهیت ۵۲
- ۳- استدلال بر عَدَمِ تمایز در معدومات ۵۴
- ۴- استدلال بر ثبوتِ معدوم ۵۵
- ۵- استدلال بر حال ۵۵
- ۶- استدلال بر عَدَم و ملکه و شائیت ۵۶
- ۷- استدلال بر کلیِ طبیعی ۵۷
- ۸- استدلال بر عدمِ اتصافِ افعالِ آدمی به حُسن و قُبُحِ عقلی ۵۷
- ۹- استدلال بر تفکیکِ معقولاتِ اولیه از معقولاتِ ثانیه فلسفی ۵۹
- ۱۰- استدلال بر رابطه ذات الهی با صفات او ۶۱
- نمایشنامه‌ی قاضی عضدالدین ایجی ۶۵
- پایه‌هایِ نگاشته ۸۵

* پیش درآمد

قاضی عضدالدین ایجی (ایگی) بدون شک یکی از شاخصه‌های فکری، فلسفی، دینی و فرهنگی ایران زمین است. پیدایی قاضی عضد در منطقه‌ای بسیار کوچک در خاور استان فارس محصول مجموعه شرایطی است که فراهم آمد تا شخصیتی به منتهی ظهور برسد تا کتابی تألیف کند در علم کلام بنام «مواقف» که هم‌تراز «تجريد» خواجه نصیر توسی است. و همین افتخار بس، که شاگردانی را در دامن خود پرورش دهد هم‌چون خواجه حافظ شیرازی، این شاعر جهانی و افتخار هر ایرانی که به ستایش از او پردازد و دانشمند بزرگی چون میر سید شریف جرجانی بر «مواقف» او حاشیه بنویسد. اگر به دوران قاضی عضد برگردیم عظمت شبانکاره‌گان را در قلعه‌ی دارالامان ایج (ایگ) می‌بینیم که بر بخش عظیمی از خاور و جنوب فارس فرمانروایی می‌کنند و دامنه‌ی حکومت خویش را تا سواحل خلیج همیشه فارس کشانده‌اند.

آری در سایه‌ی امنیت و آرامشی که در ایج (ایگ) برقرار است عبدالرحمان از مادر متولد می‌شود تا بتواند روزی کرسی قاضی القضاة کل ایران را نصیب خود کند. گره‌خوردگی شخصیت قاضی عضد با شبانکاره‌گان تفکیک‌ناپذیر است.

ما در این مجموعه بر آن بوده‌ایم تا شمه‌ای از زندگی و گوشه‌ای از افکار و جهان‌بینی بزرگ‌مردی را مرور کنیم که در شیاهی و ظلمتی که قوم خونخوار مغول برای ما ایرانیان به ارمغان آورده و سایه‌ی شوم‌شان در طول دو قرن بر سر مردم بی‌پناه و ستمدیده‌ی ایران گسترانیده بودند، ستاره‌ی روشنی شد و چراغ دانش را برافروخته داشت.

شهرت قاضی عضدالدین ایجی (ایگی) در کشورهای اسلامی عرب‌زبان

بیش از وطن خویش است. کتاب‌های قاضی عَظُد همه به زبان عربی است و المَوَاقِفِ او بارها در بیروت و مصر به چاپ رسیده است و بجز ترجمه و شرحی که میرسید شریف جرجانی بر موافق نوشته است، متأسفانه ترجمه‌ای مستقل و منسجم از دیگر کتاب‌های وی بعمل نیامده است.

قاضی عَظُد استاد کلام است و علم کلام مخاطبین خاص خود را می‌طلبد. گرچه ما تلطیف شده‌ی گوشه‌هایی از بینش و اندیشه‌های قاضی عَظُد را به جهت آشنایی با نثر، نگاه و نظر ایشان، با استفاده از نظرات آقای دکتر علی محمد ساجدی استاد دانشگاه شیراز و بخش‌هایی از کتاب تحلیل زبانی فلسفه نوشته آقای دکتر علی اکبر احمدی آورده‌ایم؛ باز به جهت آشنایی هرچه بیشتر با زندگی این فیلسوف و حکیم مُتکلم، نمایشنامه‌ای که توسط آقای محمد نظری دبیر دبیرستان قاضی عَظُد ایچ (ایگ) تنظیم و به رشته‌ی تحریر درآورده و در بهمن ماه ۱۳۸۳ در برخی از آموزشگاه‌های ایچ (ایگ) و استهبان به صحنه رفته و اجرا گردیده است، آورده می‌شود تا شرح حال و تشریح افکار او اندکی ملموس‌تر و به زندگی امروزین نزدیکی بیشتری یابد. در همین جا اگر سپاس خود را نثار عزیزان و نویسندگان نامبرده ننمایم خود را مغبون و مدیون می‌دانم، گرچه همواره رهین منتِ عالی‌شان هستم. هم‌چنین از ارجمندانی که وامدار عنایت آنانم، کمالی امتنان را دارم. آقایان و خانم‌ها: حاج سید محمد مرشدی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استهبان، محمد زادسیرجان رئیس اداره بهزیستی شهرستان استهبان، مهندس محمد مباشری، حبیب‌الله ساجدی کارمند بانک ملت، مهندس احمد رنجبر کارمند جهاد کشاورزی، جواد حسینی نژاد، آزاده منعم، نسرین رنجبر، محمد نظری، حسن ادریسی، علی اکبر علمدار، نسیم و پویا آل‌ابراهیم (دبیران آموزش و پرورش استهبان).